

Månadsbrev till den Ekumeniska kommuniteten i Bjärka-Säby

Augusti 2009

Kära systrar och bröder,

Varje söndag morgon inleds gudstjänsten i slottskapellet i Bjärka-Säby med procession. I processionen gestaltas det kristna pilgrimskapet. Egentligen skulle hela församlingen kunna delta i processionen. Den är ett konkret uttryck för Guds folk som ett pilgrimsfolk, vandrande genom tiden, på väg mot det himmelska Jerusalem. Varje gudstjänst här i tiden är en rastplats som föregriper gudstjänsten i himlen. Främst i processionen bärs Ordet i form av Evangelieboken in i kapellet.

Inbärandet av Skriften i processionen gestaltar en bibelsyn: ”Nu kommer Kristus oss till mötes!” I Ordets skepnad går han först i processionen. Bibeln är *någon* – inte *något*. Skriften, säger Augustinus, innehåller ingenting som inte är ett eko av Kristus. ”Allt i Skriften talar om Kristus, och i Kristus får allt i Skriften sin uppfyllelse. Vilken bok vi än öppnar, vare sig i det första eller det nya testamentet, befinner vi oss i en enda bok, och den boken är Kristus.”

Tron på det människoblivna Ordet, Jesus Kristus, formar en bibelsyn som får oss att närma oss Bibeln med vördnad, varsamhet och ömhet. Vi kastar oss inte burdust över Bibeln för att avtvinga den svar på våra frågor. Vi närmar oss Guds ord för att Anden i oss ska forma ett lyssnande hjärta. Vad har Herren att säga mig i dag?

*

Den läsning av Bibeln som i den andliga traditionen kallas *lectio divina* vill hjälpa oss att göra lyssnandet till en *livshållning*, en *övning* och en *livgivande akt*. Detta begrepp knyter vi också an till i vår kommunitets regel. Under vårt sommarmöte i juli, med temaorden från Psaltaren 34, ”Kom, mina barn, lyssna på mig”, berörde vi i ett av bibelstudierna innebörden av *lectio divina*. I månadsbrevet vill jag delge något av detta för att uppmuntra oss att fördjupa vår bibelläsning under den höst som ligger framför. Bibeln kan vara en svår och stundom tillsluten bok, men den kan också vara platsen där vi hör Guds röst och smakar hans ljuvlighet.

Varje gång vi firar Ordets liturgi vill Gud tala till oss. Här har vi i våra gudstjänster inspirerats av den östliga liturgin när en av diakonerna inför läsningen av Evangeliet lyfter upp Skriften och ropar: ”Vishet, var uppmärksamma!” Visheten är Guds vishet, Jesus Kristus, och utropets innebörd är: ”Nu talar Gud! Lyssna! Var uppmärksamma! Skärp alla era sinnen!” Detta utrop i liturgin väcker vårt öra till att höra på lärjungasätt. Och vi svarar i våra hjärtan med orden i Psaltaren 49:5: ”Jag vill lyssna till visdomsord.” Visdomsordet, Kristus, står nu mitt ibland oss, för att tala till våra hjärtan.

*

Efter varje läsning ur Bibeln i liturgin svarar vi: ”Så lyder Herrens ord”. Kyrkans tro har alltid, överallt och bland alla troende varit att Bibeln inte innehåller ord om Gud – den innehåller ord av Gud, som leder till Gud. Här är det inte olika personer som talar om Gud sådan de upplevt honom, det är den Treenige Guden som talar till oss genom olika personer.

Ordets liturgi i gudstjänsten och den egna kammarens lectio divina förutsätter och förstärker varandra. Liturgin är den utvalda platsen där Bibeln blir ett levande Ord, ett möte mellan Gud och hans folk. Här lyssnar vi tillsammans, och vi svarar tillsammans. Den dialog som i liturgin sker mellan Gud och hela hans folk, blir i vår lectio divina en personlig dialog.

Vad menar vi alltså med *lectio divina*?

Lectio betyder läsning, *divina* betyder gudomlig eller gudandad. Lectio divina är den bedjande, lyssnande, uppmärksamma, meditativa läsningen av Bibeln genom vilken vi träder i relation till honom som är Ordet. Det är den läsning i vilken vi finner skatten i åkern och gör den till vår (Matt 13:44). Den läsning som får utsädet, Guds ord, att myllas ner i den goda jorden i våra hjärtan (Matt 13:23). Den läsning genom vilken vi bultar på bibelordets dörr så att det öppnar sig (Matt 7:7). Den läsning som väcker vår kärlek till Guds ord (Ps 119:97). Den läsning som får Guds ord i hela sin rikedom att ta sin boning i oss (Kol 3:16).

Lectio divina syftar alltid till läsning av Bibeln – inte av andra andliga skrifter. Uppbyggliga texter av kyrkofäder eller nutida andliga lärare, läses också med fördel. Men när kyrkan talar om lectio divina är detta begrepp alltid reserverat för läsningen av Guds ord. Det är en ”gudandad” läsning av Bibeln – liksom Skriften i sig är gudandad – eftersom det är en läsning i gemenskap med den Helige Ande. Den får de ord som är inspirerade av Anden att leda oss till ett rikare liv i Anden. Enzo Bianchi, prior för komuniteten i Bose, kallar lectio divina för att ”läsa i Anden”.

*

Erfarenheten av det bedjande lyssnandet till Guds ord kom så småningom att ges en systematisk beskrivning i den andliga traditionen. Den förste som försöker uttrycka vad lectio divina innebär genom att specificera de olika momenten i den andliga läsningen, är en av medeltidens monastiska fäder, Guigo II, ledare för ett karthusiankloster i Frankrike på 1100- talet. I ett brev till en broder skriver han:

”När jag en dag var sysselsatt med att arbeta med mina händer, började jag reflektera över människans andliga övning. Plötsligt kom då för min själ de fyra andliga trappstegen, nämligen läsningen, meditationen, bönen och kontemplerationen. Detta är den stege på vilken munken lyfts upp ifrån jorden till himlen.”

De fyra stegen är alltså *lectio*, *meditatio*, *oratio* och *contemplatio* – läsning, meditation, bön och kontemplation. Dessa fyra utgör tillsammans den andliga övning som kallas *lectio divina*. Vilka är de fyra stegens uppgift? Guigo skriver: ”Läsningen söker det saliga livets ljuvlighet, meditationen finner den, bönen utbeder sig den, kontemplationen smakar den.” Målet är alltså att *smaka*: ”Smaka och se att Herren är god”, som vi sjunger i Psaltaren (34:9). Eller som det heter i Hebreerbrevet 6:5: Ni har ”smakat Guds goda ord och den kommande världens krafter.”

I sin utläggning av detta gör Guigo en parafras av orden om att be, söka, bulta och finna i Jesu bergspredikan (Matt 7:7-8). Sök genom att läsa, och du ska finna genom att meditera. Bulta i bön och du kommer att smaka och se att Herren är god. Med andra ord: Läsningen söker, meditationen finner, bönen ber om det, kontemplationen smakar.

Låt oss helt kort reflektera över de fyra stegen.

***Lectio* – läsningen av Ordet**

Själva läsningen är det första steget i vårt gudssökande, den övning genom vilken vi besvarar vårt hjärtas längtan: ”Sök Herren, manar mitt hjärta.” (Ps 27:8) När vi öppnar vår Bibel och börjar läsa får vi säga säga med Psaltarens bedjare: ”Dig, o, Herre, söker jag.”

För att detta ska ske i vår bibelläsning behöver vår *lectio divina* en inre förberedelse och en yttre miljö som främjar lyssnandet till Guds röst. Till den yttre miljön hör en avskild plats, liksom en tid på dagen som underlättar den inre stillheten. Långsamhet i läsningen och regelbundenhet i övningen är viktiga förutsättningar för en fruktbar *lectio divina*. Läs i ett lugnt och harmoniskt tempo, läs texten flera gånger, försök att lyssna uppmärksamt till den med hela ditt hjärta.

En viktig princip är att läsa i följd och inte bara välja favoritställen eller texter på måfå. En bibelläsningsplan av det slag vi använder blir här till stor hjälp. I kommuniteten uppmuntrar vi varandra att framför allt använda dagens evangelietext i vår *lectio divina*. Fraterniteten och husfolket på Nya Slottet har varje morgon tid avsatt för *lectio divina*. Därmed läser alla samma evangelium, något som sedan kan bli upphov till goda samtal under dagen.

Till den inre förberedelsen hör bönen om Andens nedstigande och närvaro i läsningen. Först då öppnar Ordet sin hemlighet för oss och blir till en plats där vi möter den Älskade. Enzo Bianchi skriver: ”Varje läsning av Skriften förutsätter en epikles: ett nedkallande av Herrens Ande – ty Skriften blir ett levande ord endast genom Anden.”

Att ha en bestämd tid för sin *lectio divina* och att inleda denna med bön är att skapa inom sig en förväntan att Guds röst kommer att ljuda i vår bibelläsning. Denna förväntan gör att vi börjar läsa Bibeln på ett nytt sätt. Varje ord blir dyrbart. Vi kommer till Guds ord med en kärlekens uppmärksamhet. Vi påminner

oss själva om att det vi nu gör inte bara är att studera Bibeln eller läsa vilka ord som helst. Vi beder. Vi står inför Guds ansikte, redo att lyssna till honom och svara honom i en dialog som drar oss allt närmare honom.

***Meditatio* – begrundandet av Ordet**

”Den kloke begrundar visdomsordet, att kunna lyssna är den vises glädje”, skriver Jesus Syrak (3:29). Och i Psaltaren 119:97 skriver David: ”Vad jag älskar din lag! Jag begrundar den dagen lång.”

Begreppet meditation relaterar i den kristna traditionen alltid till Bibeln. Meditationen är sökandet efter Skriftens fördolda sanning. ”Den liksom gräver efter skatten, finner den och visar fram den”, säger Guigo. I meditationen reflekterar vi över det vi läst, med den Helige Andes hjälp, och söker den djupare innebörden. Vi söker andlig insikt och sanning att ledas av. Vi lyssnar till vad Gud vill säga oss, men utan att ägna oss åt psykologiseringar eller ett grävande i vårt inre. Vi fäster blicken på Jesus i läsningen. Skatten i Skriftens åker är alltid Kristus. Vi finner honom inte bara när vi mediterar över evangelierna – även om det är enklast att möta honom där – men var vi än läser i Bibeln.

Klosterfadern Pachomios är den förste som beskriver meditationen som ett ”idisslande” (ruminatio) av Guds ord. Guido knyter an till denna bild och skriver: ”Läsningen lägger den fasta födan i munnen, meditationen tuggar och sönderdelar den, bönen får känning av dess smak, kontemplerationen är själva den ljuvlighet som gläder sig över och anammar födan.”

***Oratio (Bön)* – vårt svar på Guds inbjudan**

Vår lectio divina inbjuder oss till det eviga samtal som pågår i den Heliga Treenigheten, inte bara för att vara åskådare och avlyssnare, utan för att delta. Bönen är vårt deltagande i detta samtal. Nu får vi öppna munnen, tala och framställa vår begäran i enlighet med Paulus ord: ”låt honom få veta alla era önskningar.” (Fil 4:6)

Den bön som föds genom lectio och meditatio är ”bön i den Helige Ande” (Judas v 20). Den är djup som ropar till djup, en hjärtats bön, upplyst av Kristi ansikte som lyser mot oss i Ordet som vi läst och mediterat över. Vi får nu tala till Gud som en vän talar till en vän. Han har ju sagt: ”Jag kallar er inte längre tjänare. Jag kallar er vänner, därför att jag har låtit er veta allt vad jag har hört av min fader.” (Joh 15:15) Meditationens syfte är denna erfarenhet av bön på djupet, där vi får tala med Gud som en vän talar med en vän.

***Contemplatio (kontemplation)* – den ljuvliga smaken av Guds närvaro**

De olika stegen, eller momenten, i lectio divina får inte åtskiljas alltför strikt från varandra. Det rör sig inte om en statisk process där vi först läser, sedan mediterar, därefter beder och slutligen kontemplerar. De går in i och samverkar med varandra. När vi säger att bönen övergår i kontemplation menar vi inte att

kontemplationen är något *annat* än bön. Ordet *contemplatio* betyder skådande, och är det som sker när Anden leder och levandegör vår bön.

”Lectio divina leder oss till erfarenheten av att vara Guds älskade, när vi i glädje, förundran och självförglömmelse skådar Gud”, skriver Enzo Bianchi. Men vägen dit är inte alltid enkel. Vi går igenom långa perioder när Ordet tycks vara stumt, när våra försök att lyssna känns fruktlösa, när vår egen oförmåga att bedja förstärks av upplevelsen av Guds tystnad. ”Vad som då är viktigt”, säger broder Enzo, ”är att vi är trogna vår föresats att dagligen söka Gud i Ordet. Förr eller senare kommer Ordet att finna en öppning in till våra hjärtan och bryta ned de hinder vi byggt upp”

Broder Guigo beskriver gärna kontemplationen som en ”smak” av Gud. ”Läsningen är höljet, meditationen mörken, bönen åstundar att få åtnjuta den, kontemplationen gläder sig över att ha fått del av det ljuvliga...” Eller med en annan bild: kontemplationen ”gör den törstande själen drucken av den himmelska ljuvlighetens dagg.”

Så långt om lectio divina.

*

Några kommande händelser...

Vi har haft ett rikt sommarmöte i Bjärka-Säby, där vi inte minst gladdes åt att i kvällsgudstjänsterna lyssna till våra nya Linköpingspastorer, Eleonore Gustafsson och Jonas Eveborn. Som många vet har de bägge tillhört kommuniteten på Nya slottet. Eleonore, som i juni avslutade sina teologiska studier i Örebro, är just nu sommarpastor i Ryttagårdskyrkan i Linköping (EFK). (Vi hoppas på en fortsättning!) Jonas kommer vid årsskiftet, till vår stora glädje, att tillträda tjänsten som föreståndare i Missionskyrkan i Linköping.

Under sommarmötet hade också barnen en viktig plats. På förmiddagarna utforskade de Frälsarkransens pärlor tillsammans med Malin Lindholm. När Martin Lönnebo kom ut till oss på torsdagen, inledde han med att välsigna barnens Frälsarkransar innan de fick ta emot var sin ur den skattkista som placerats på altaret!

Vi närmar oss nu den 6 augusti och firandet av Kristi Förklaring, med löftesavläggelse och löftesförnyelse till kommuniteten. På eftermiddagen hålls tidskriften Pilgrims jubileumsfest. Alla bjuds på afternoon tea i slottscaféet och en föreläsning av Samuel Rubenson. Liturgin firas kl 18 i kapellet, det blir därför ingen eukaristi i Övre salen på onsdagen den veckan.

Jag vill även påminna om höstens gemenskapshelg. Den hålls 11-13 september, och är inte bara öppen för kommunitetens medlemmar och noviser utan för alla vänner som önskar delta. Det blir en händelserik helg eftersom vi på söndagen firar slottskapellets 125-årsjubileum med en högtidsgudstjänst då både

stiftets biskop Martin Lind och våra visitatorer, biskop Biörn och Sten-Gunnar Hedin medverkar.

Vår föresats är att under de årliga gemenskapshelgerna i september ägna mer tid åt fördjupande undervisning i olika sidor av vår spiritualitet. I år gästas vi av broder Ingmar Svantesson från den helige Benedikts kloster, och en nära vän till Bjärka-Säby sedan många år. Han kommer att undervisa oss om att bedja Psaltaren i tidegården. Det blir en högtidsstund, och jag hoppas så många som möjligt kan närvara. Bifogat finns hela programmet för gemenskapshelgen. Anmälningarna tas numera emot av Johanna Eklöf, som i höst tillhör husfolket på Bjärka-Säby: ekumeniskakommuniteten@nyaslottet.se.

Under gemenskapshelgen gör vi också en insamling till det omfattande renoveringsarbete som just nu pågår på Nya Slottet. Fasaden, som länge varit i dåligt skick, började knackas ner förra veckan, och slottet ska alltså få en ny fasad. Det är en både arbets- och kostnadskrävande insats, som görs av specialister och bekostas av Sionförsamlingen. Med tanke på vad Nya Slottet betyder för så många av oss, vill vi som kommunitet vara med och ge ett bidrag till renoveringen. När vi firar kapellets 125-årsjubileum blir det möjligt för den som önskar att ge en gåva.

En annan närliggande händelse som kan vara av intresse för en del är det seminarium som hålls på Nya Slottet fredag den 4 september, 35-årsdagen av Lewi Pethrus insomnande. Bland talarna finns Ivar Lundgren, Ulf Ekman, Joel Halldorf och Ulrik Josefsson. Se också här bifogat program. Seminariet är öppet för alla intresserade, och eftersom det är ett dagseminarium behövs ingen föranmälan.

Så vill jag önska er alla en rik augusti månad, med god skörd i svampskogen och på hjortronmyrarna!

Er tillgivne

Peter